

**Lahemaa rahvuspargi koostöökogu kultuuripärandi valdkondliku sektsiooni laiendatud
nõupidamine:**

Lahemaa rahvuspargi kaitse-eeskirja eelnõu arutelu protokoll

12. märts 2013

Lahemaa rahvuspargi looduskeskus Palmses

Koosoleku juhataja: Ave Paulus, Keskkonnaameti Viru regiooni kultuuripärandi spetsialist
Koosoleku protokollija: Liisa Tang

Osalejad: vastavalt lisatud nimekirjale

Koosoleku algus: kell 14:09

Koosoleku lõpp: kell 16:31

Koosoleku päevakord:

1. Kultuuripärandi spetsialist Ave Paulus tutvustab Lahemaa piiranguvööndite tsoneerimise aluseid.
2. Kultuuripärandi spetsialist Ave Paulus tutvustab Maaria Semmi esitlust Lahemaa ajaloolise maakasutuse väärtusklasside teemal.
3. Artes Terrae projektijuht Mart Hiob tutvustab Lahemaa külade väärtuseid.
4. Arhitektuurimuuseumi direktress Leele Välja tutvustab ehitustingimusi Lahemaa rannaasulates.
5. Keskkonnaameti Viru regiooni kaitse planeerimise spetsialist Riina Kotter tutvustab Lahemaa rahvuspargi kaitse-eeskirja eelnõu avalikustamise protsessi.
6. Arutelu

Protokoll:

Ave Paulus juhatab nõupidamise sisse ja tutvustab päevakorda.

Erik Keskküla: Vihula vald esitas eelmisel koosolekul küsimused seoses ehituskeeluvööndi põhjendustega. Palume neile esimesel võimalusel vastata.

Riina Kotter: Vastame kindlasti.

Ave Pauluse esitus /pdf protokollis lisas/

Erik Keskküla: Ettepanek kaitse-eeskirja pg 23 lg 3 p 1 („hoonetel on lubatud ainult kahepoolse viil-, kelp-, poolkelp- või mansardkatuse ehitamine“) – ühtlustada terminoloogiat, kasutada ühest terminoloogiat, et hiljem probleeme ei tekiks. Aluseks võiks võtta nt Ehitusteabekataloogi terminid.

Ave Paulus: Nõustun, et terminoloogia peab olema üheselt mõistetav. Kasutatud terminoloogia sama, mis kehtivas kaitse-eeskirjas. Arutelude põhjal Eesti Arhitektide Liiduga sai nt Lahemaa arhitektuurikonkursi tingimustesse selle asemel väljend „kahepoolne viilkatus“.

Erik Keskküla: § 23 lg 4 p 1 („Ranna ja kalda ehituskeeluvööndi ehituskeeld ei laiene:

1) olemasoleva elamu juurde püstitatavale uuele ehitisele, mis ei jää veekaitsevööndisse“); Ettepanek vähemalt selleks ajaks, kui avalik väljapanek hakkab, saata Vihula vallavalitsusele selgitus, miks kaitse-eeskirjas käsitletakse seda erinevalt Looduskaitseseadusest. Juhin tähelepanu asjaolule, et lihtne sõnamuutus löikes 4.1 loob segadust. Kas räägime sellest, millest räägib looduskaitseseadus (ehitis) või olemasoleva elamu juurde püstitatava uue ehitisi? Tegemist on suure muutusega.

Ave Paulus: Kas Maret või Imbi soovivad kommenteerida?

Imbi Mets: Lähme edasi, ettepanek sai kirja pandud.

Maret Vildak: Rannal ja kaldal ehitamine on ka kehtivas kaitse-eeskirjas teistsugune kui looduskaitseseaduses, looduskaitseseaduse paragrahv 38 annab võimaluse teisiti sätestamiseks.

Erik Keskküla: Palun saata selgitus.

Maret: Nõustun. Seletuskirjas tulevad selgitused.

Erik Keskküla: Vaadata §25. Märkus: peale detailplaneeringute on veel hulk planeeringuid – tuleb täpsustada, mis nendest saab. Üks asi on detailplaneering, teised on maakonnaplaneeringud, üldplaneeringud jne. Mis saab nõ kõrgematest planeeringutest?

Riina Kotter: Enne 15.03 ei saadeta vallale seletuskirja, sest Keskkonnaametis vaadatakse ise üle. Avalikustamise ajal on võimalik veel täpsustada.

Erik Keskküla: Seletused saata ikka. Miks käia koosolekutel ja esitada ettepanekuid, kui vastuseid ei saa?

Riina Kotter: Oleme siia maani tugevalt tööd teinud, et ettepanekud läbi töötada ja põhjendatud vajadusel arvestada ning kaitse-eeskirja eelnõu sõnastust muuta.

Maret Vildak: Vastused saadetakse pärast avalikustamist.

Ave Paulus: Tänane kultuuripärandi valdkondlik koosolek keskendub just piiranguvööndi pärandkultuurimaastiku tsoneeringu muudatustele võrreldes aastaga 2010. Aastal 2010 oli 36 piiranguvööndit, nüüd 11, täna on kõne all piiranguvööndite liitmise ja tsoneeringumuudatuse põhjendused. Avalikustamise ajal tuleb koosolekuid, kus käsitletakse kaitse-eeskirja eelnõu tervikuna, sh sihtkaitsevööndeid, ehituskeeluvööndit jms. Kas oleme üle aja läinud?

Maaria Semmi esitlus, mille Ave Paulus ette kannab /pdf protokollis lisas/

Mart Hiobi ettekanne.

Mart Hiob: Tiheasustusalasid me ei käsitle, neid meil polnud

Erik Keskküla: Tiheasustusalasid pole?

Ave Paulus: Selles uuringu raames tiheasustusalasid ei käsitletud, need on Leele Välja uuringus.

Mart Hiob: Uuringus on meil 64 Lahemaa külamaastikku.

Piret Reinsalu: Kas uuringut tehes käisite ise kõik kohad läbi, just kadunud kohad? Kas teie arvates need kadunud kohad väärivad taastamist?

Mart Hiob: Need on väga erinevad kohad. Osasid on võimalik taastada, kuid osad kohad on hävinenud juba nt sada aastat tagasi.

Piret Reinsalu: Mõtlesin just inimlikku tunnet, kas sellist tunnet tekkis?

Mart Hiob: Asjal on nii praktiline pool, kui ka see, et kõik kohad pole päris kohad – mõned on ilusad talukohad, kuid samas on kohti, moonakate või saunikute külad. Ka Lahemaal on selliseid külaosasid. Nt kupatati need, kellel polnud raha, kuskile küla taha, kuhu nad koondati kokku, osad moonakakohad on kaardilt näha, samas võisid nad olla ainult 10–20 aastaks. Kaardi pealt on kõik kohad näha, kuid kõiki pole võimalik taastada.

Erik Keskküla: Kas kohad, mida täna looduses ei fikseeri, aga kaardil on, ja on hävitatud maaparandusobjektide käigus, kas need on ka kaardi peal?

Mart Hiob: Jah, kõik on olemas.

Erik Keskküla: Teie tegite ainult uuringu, kuid omamoodi probleem on nt sundvõõrandamised, mille käigus on kohti hävitatud. Kuid kõik need kohad on kaardil näha?

Mart Hiob: Jah, kõik on olemas. Kõige vanema kaardi kihistuse aluseks on sajandivahetuse kaardid. Võivad olla muudatused, kuid olemasolevate materjalide alusel on kõik olemasolev info kaartidele kantud. Aluskaart (verstakaart) pole digitaaltäpsusega, mistõttu võib tekkida ebatäpsusi, kuid valdavalt on kõik olemas. Verstakaarti võib ka mitut moodi tõlgendada, näiteks must täpik võib olla nii talu kui kärbssekaka. Ma loodan, et uurimus on võimalikult hästi tehtud.

Ave Paulus: Seletuskiri kirjeldab säilitatavaid väärtusi, need ei ole määratletud ainult ja lõplikult selle uuringu raames. Talukohta saab ka vanade talukaartide alusel tuvastada.

Mart Hiob: Kaitse-eeskiri on kontsentraat kõikidest uuringutest, kõik kaardid on natuke erinevad. Tahan rõhutada, et meie uurimus oli sisend edasisteks töödeks, mitte lõplik töö.

Linda Metsaorg: Olen tähelepanelikult koosolekutest osa võtnud. Ei ole täpsemalt räägitud suurematest hoonetest (nt seltsimajad) – kas need on eraldi uuritud, mis nendega edasi saab, kuidas need mõjutavad asustusstruktuuri?

Mart Hiob: Üldiselt on nii, et väärtuse hindamisel on kultuurilooliselt suurtel hoonetel suurem väärtus, kui tavapärase talumaja väärtus. Need on uurimuses eraldi välja toodud, kuid samas ei pruugi kõik kultuurimajad väga väärtuslikud olla. Tingimustes on välja toodud, et eriotstarbelised hooned (nt laut) on lubatud erandid. Seega ei tohiks see takistada elutegevust, vaid suunab seda. Rahvamajad langevad enam-vähem samasse kategooriasse.

Linda Metsaorg: Osasid seltsimaju on näiteks võimalik rentida ja inimesed käivad seal pidutsemas.

Mart Hiob: Äritegevus on aga omaette eesmärk, mis pole eriti soositud.

Erik Keskküla: Vihula vallas ongi palju hooneid, kus inimesed tulevad Tallinnast seltsimajja pidutsema. Kas uuringus oli selline printsiip, et suvitaja/pätt ei tohi käia?

Mart Hiob: Ma olen ise ka nõ „suvitaja“ siin.

Linda Metsaorg: Kuidas defineerida tiheasustusala?

Mart Hiob: Keeruline. Kas defineerida Eesti seaduste kohaselt või universaalsematest printsiipidest lähtudes?

Rein Kiis: Loksa vallas pole ühtegi tiheasustusala.

Mart Hiob: Seadusandluses on see sees kahes kohas, kahetsusväärsest pole planeerimisseaduses, need on looduskaitseadus ja maareformiseadus. Kahes kohas erinevas tähenduses. Tegelikult peaks vana ehitusseaduse põhiselt haldusüksus määrama ise, mis on neil tiheasustusalaks. Nüüd mõistetakse tiheasustusala kompaktse hoonestusega alana. Kuna seadusandluses pole ühtset definitsiooni, on seda keeruline defineerida. Lahemaa külad ei ole tiheasustusalad.

Linda Metsaorg: Millised on Kuusalu vallas tiheasustusalad?

Rein Kiis: Kuusalu, Salmistu, Kiiu alevik. Kuusalu üldplaneeringuga on määratud tiheasutusalad.

Mart Hiob: Eestis on palju valdasid, kus pole ühtegi tiheasutusala, selles pole midagi erilist.

Aarne Vaik: Kuidas Nõukogude sõjaväe ehitised uuringus käsitletud on?

Piret Reinsalu: Suurpeal on alles jäänud nt terve kompleks.

Mart Hiob: Meie uuringu seisukohalt enamik nendest kohtadest ei ole väärtustatavad, parem kui neid ei oleks. Suurpea on käsitletud arengualana uuringus.

Erik Keskküla: Parem, kui neid ei oleks, kuid sama okupatsioonivõimu maaparandusobjektid on kultuuriväärtusega. Kas see on vasturääkiv?

Mart Hiob: Ei, meie uuringu metoodika kohaselt oleks parem, kui poleks poolt sajandit juhtunud. Ajaloolise uuringu puhul on siin iseenesest väike vastuolu, kuid see oli meie meeskonna lähtekohaks külade asustusstruktuuri ja arhitektuuri väärtustamisel. Kõik muudatused, mis on muutnud varasemaid talulisi struktuure, ei ole negatiivne, vaid pigem neutraalne.

Ave Paulus: Murranguline koht on siiski 1940.

Mart Hiob: Võib-olla isegi 1940–1944.

Ave Paulus: Okupatsiooniaeg.

Mart Hiob: Sisuliselt majandusmuutused tulid alles 40ndate lõpus.

Erik Keskküla: Parem moodustada kolhoos, kui saada küüditatud.

Mart Hiob: 1960ndate maaparanduskampaania.

Ave Paulus: Samas hoonestuse koha pealt on väärtustatud hooneid sõltumata perioodist. Peale 1990ndaid ehitatud hoonestusest on Lilian Hansar pidanud väga arhitektuuriväärtuslikuks nii mõndagi.

Leele Välja: Kahte Harjumaa poole pealt.

Mart Hiob: Muutused, mis ei ole vastuolus traditsioonilise asustusstruktuuriga. Kui üks maja põleb maha, ja ehitatakse uus, siis on see juba ka muudatus. Virve külas on olnud olulisi muudatusi, kuid see on olnud loomulik ja uus on sama ilus kui vana, põhimõtteliselt on küla struktuur jäänud samaks.

Jaan Velström: Küsimus on suunatud pigem Keskkonnaametile. Kogu uurimus käsitleb arhitektuurilist külge ja tingimusi, kuid ükski küla ei saa eksisteerida ilma püsiva inimasustusega. Millised mõjud on arhitektuurilise külje säilitamisel inimasutusele? Seda teie uurimus praegu ei käsitle. Kas Keskkonnamet on seda poolt üritanud käsitleda? Sotsiaalmajanduslik analüüs.

Ave Paulus: Lahemaal on oma elanike andmete võrdlus, kus on 3600 rahvastikuregistri järgi elanikke, omanikke üle 9000, suvel elanike arv mitmekordistub, talvel mõned suitsud. 2010. aastal kaitsekorralduskava tehes kultuuripärandi sektsioonis ka tuli see jutuks. Ja sai sinna sisse kirjutatud sektsioonipoolse ettepanekuna. See on aga ka valdade ja riigi teema.

Erik Keskküla: Kas see on ikka valdade teema? Näidake valda, kes 1971 aastal oleks loonud rahvuspargi.

Ave Paulus: 1940ndatel polnud rahvusparki, rannakülad läksid tühjaks – põgeneti ja küüditati. Kõige drastilisem muutus leidis aset ikkagi nõukogude okupatsiooni tulles.

Erik Keskküla: Ettepanek on olnud koos praeguse kaitse-eeskirjaga läbi viia sotsiaalmajanduslik analüüs, mida toob selline otsus kaasa nii sotsiaalselt kui majanduslikult. Ettepanek on tehtud valdade poolt.

Ave Paulus: Sisuliselt on selle kaitse-eeskirja eelnõu variandiga piiranguvööndites tehtud leevendusi.

Erik Keskküla: Mida toob kaitse-eeskirja rakendamine endaga reaalselt kaasa? Sellele ettepanekule peab esitama argumentatsiooni, miks ei arvestata inimeste arvamusi?

Linda Metsaorg: Mitte kaitse eesmärk, vaid ka sotsiaalne eesmärk. Tuleb vaadata, mida oodatakse.

Ave Paulus: Kaitse-eeskiri on selleks, et säilitada teatud väärtusi. Traditsiooniline põllumajandus ja rannakalandus rahvusparkides on probleemne, sest pole palju meetmeid, millega seda toetada. Võimalik, et meetmed tulevad. Nii loodus- kui kultuuripärand, mida

kaitse-eeskirjaga kaitstakse, on teaduspõhiselt argumenteeritud (ka viimasel ajal tehtud värske uuringute valguses).

Erik Keskküla: 2005st aastast on seda kaitse-eeskirja menetletud. Kui mitu erinevat uuringut on selle ajaga tellitud? Mahub ta ühe kümne sisse ära? Kas üks kümnest ei oleks võinud olla sotsiaalmajanduslik analüüs?

Ave Paulus: Selleks, et saada arhitektuuriuuring, võttis aega 5 aastat. See pole kergelt tulnud, võtab aega. Sotsiaalmajandusliku uuringu jaoks peeti läbirääkimisi, 2010 oli see kõne all, kuid tõmmati maha, kuna ERDF ei rahasta seda. Maret, kas oskad sellel teemal rääkida?

Maret Vildak: Ei saa väga palju kommenteerida, kuid ettepaneku saab ministeeriumile edastada, kuna otsustajaks on nemad, milliseid uuringuid me saame tellida.

Erik Keskküla: Lääne-Viru rannaalade planeering tehti 2010. Seal oli kirjas, et rahvusparki aladel on vaja läbi viia sotsiaalmajanduslik analüüs, seega on minister selle heaks kiitnud.

Maret Vildak: Oleneb, mida ta heaks kiitis. Võib-olla peaks tellijaks olema ministeerium, see on üleriigiline teema.

Linda Metsaorg: See pole mitte ainult rahvusparki teema, vaid kogu riigi oma. Peaks kogu riigi tegema rahvusparkiks, kuna inimesed on praegu gruppidesse koondunud. Las turistid tulevad vaatavad seda Eesti rahvusparki.

Piret Reinsalu: Taastagem pärisorjus.

Jaan Velström: See peaks olema ühiskondlik kokkulepe. Kas Lahemaa on muuseum? Reeglid peaks arenguga arvestama.

Ave Paulus: Muuseum pole Lahemaa kunagi olnud, siin on alati ehitatud ja olnud ka arengualasid. Virve küla on etnograafiliselt väärtuslik juba Lahemaa algusaegadest. Samas - mida vajalikku on Virve külas tegemata jäänud? Jah, talvel on küll vaikne, paar talve tagasi oli pool küladeed lumest lahti ajamata ja sumpasin seal hangedes, et ühe taluni jõuda.

Maret Vildak: Ehituslubade ja projekteerimise kooskõlastusi ei tehta meil väljaspool Lahemaa rahvusparki kokku nii palju kui Lahemaal. Ei saa öelda, et siin on muuseum, sest ehitustegevus on aktiivne.

Ave Paulus: Karulas menetleti eelmisel aastal 4 ehitusluba, meil üle 300 aastas...

Erik Keskküla: Märkus, et taastatud omariikluse ajal on vaid mõned väärtuslikud hooned. Vihula vallas on väljaspool neid 4 asulat (mida Mardi uuringus ei käsitletud – Vergi, Viinistu, Võsu, Käsmu) - väljastatud sadakond ehitusluba, mille on Keskkonnaamet heaks kiitnud. 100st ehitisest 98 on sobimatud? Keskkonnaamet peaks peeglistse vaatama. Kas kohvipausi ei tule?

Paul Lettens: Toetan, et muuseum see kindlasti pole, sest on palju elavaid inimesi ja muuseumis elavaid inimesi pole peale töötajate.

Erik Keskküla: Muuseumis on elavaid inimesi.

Paul Lettens: Kõik, mida kaitstakse, kaitstakse ikka enda ja inimeste jaoks. Küsimus on selles, et kas võrreldakse naabrite ja Euroopaga. Seega kuidas Soomes olukord on? Parem või halvem?

Ave Paulus: Traditsioonilise rahvuspargi tüübid on pigem Inglismaal, Vahemere ääres, Ida-Euroopas. Soomes on teistsugused suuri looduslikke ökosüsteeme hõlmavad rahvuspargid ilma kultuurmaastiketa enamasti, maad enamasti riigi omanduses.

Leele Välja: Skandinaavias peab iga planeering saama muinsuskaitse hinnangu, selle käigus määratakse ära, millised hooned tuleb säilitada. Soomes on planeering palju täpsem ja detailsem ja toimib ka paremini. Nende ehitatud keskkond on palju parem, kuna planeerimine on parem ja tugevam.

Mart Hiob: Kokkuvõtteks võib öelda, et probleemiasetus pole võõras, kuna inimesi on vaja ja neile on vaja anda võimalus elada. Me püüdsime oma uurimuse käigus võtta seda arvesse ja anda võimalusi eranditeks ja tihendamiseks ja ei piiranud konkreetse talu piires hoonete arvu jne. Kuhu raskuskese langes oli see, et struktuuri, mis on väärtuslik, ei tohiks muuta. Virve on vist välja kukkunud piiranguvöönditest?

Ave Paulus: Virve on Lahemaa piiranguvööndis, aga seal on kaitstav külaosa.

Mart Hiob: Virve on lihtsalt nii hea koht, et seda väga palju muuta oleks patt. Ei saa ju eesmärgi vastaselt tegutseda.

Erik Keskküla: Oma uuringu tegite lähtuvalt lähteülesandele, vastavalt tellimusele.

Mart Hiob: Jah, nii oli, me analüüsisime asustusstruktuuri ja arhitektuuriväärtusi. Aga arvestasime arengusootustest elu edendamise vajadust. Probleem on olemas kindlasti.

Leele Välja: Soovin veel kommenteerida, et mõju on alati kahepoolne. Ühelt poolt teatud tegevusi päsib, teisalt kui keskkond on väärtustatud, siis on see ka soosiv tegevus. Paljud suvitajatest või püsielanikest, kes registreerivad end Lahemaale elanikuks, on just elujõu allikas. On olemas ka maalevoolamine (vastukaaluks linna kolimisele), kus otsitakse puhast looduslikku elu. Kui räägitakse piirangutest, siis kõige rangemad piirangud on Tallinna vanalinnas, kus on ka kõige kõrgemad kinnisvarahinnad. Hakkab mängima ka, kui haruldane on hoonestus ja keskkond. See ei ole üks ühele seos.

Leele Välja esitus /protokolli lisana pdf/

Leele välja tutvustab oma ettekannet. Ühiskondlike hoonete küsimus - Kultuurimaja on Vergis müüdnud erakätesse ja praegune kultuurimaja on vanas hoones. Ehitada võib, kuid nii, et see oleks naabreid ja keskkonda arvestav, seega pole kindlasti tegemist muuseumiga. Keskkonnaamet pole seni pidanud vajalikuks arhitektuuripärandi spetsialisti tööle võtta, mistõttu piirkonna uusarhitektuuri kvaliteet on nigel. Olemasoleva väärtusliku arhitektuuri võib oskamatult renoveerida nii, et „barokist saab barakk“, nagu Baskin on öelnud.

Paul Lettens: Vasakul üleval pildil on tüüpiline suvila, mis on Võsul ümber ehitatud nii, et viilkatus peale tehtud. Seal on neid päris palju ringi tehtud. Lumi läheb sealt alla, inimesed said ruumi juurde. Pildi pealt ei pruugi ilus paista, kuid metsa all on täitsa kena. Miks seda keelatakse?

Leele Välja: See on keeruline koht. Olen Võsu suvilapiirkonnast täiesti vaimustuses, tulles ise Tallinnast. Kastkarniisiga kerge katusekalde juures saab lumeküsimuse lahendada, selleks pole vaja kahepoolset viilu teha. Aga küsimusi tekib alati selliste kohtade juures. Vaja oleks riigi poolt leida tüüplahendusi selliste hoonete renoveerimiseks ja ümberehituseks, kuna küsimusi tekib inimestel alati.

Paul Lettens: Ligi üks kolmandik on niimoodi ümber ehitatud.

Leele Välja: Päris nii palju ei ole.

Paul Lettens: Uued ja korrastatud majad näevad palju paremad välja.

Erik Keskküla: Ei näe paremad välja, kui slaididel näidatud, kuid Lettensi jutt käib 40 aastat vanadest suvilatest. Paremal toodud näited ei ole Võsul, kus oleks viilkatus peale ehitatud. 70ndate algul ehitatud karkassiehitusest ei ole täna enam alles seda, mida saaks taastada.

Leele Välja: Ma olen seda meelt, et inimesi ei saa sundida. Samas tundub, et inimestel pole ühtset lähenemist – majad on eri värvi, kasutatakse erinevaid stiile jne. Pigem on küsimus selles, kuidas säilitada olukorda nii, et piirkond säilitaks oma eripärasuse. Võiks olla mõistlikke lahendusi. Tean, et vallas pole piisavalt inimesi, et seda olukorda lahendada, seega on mõistetav. Jõutakse ühele järeldusele, et tuleb leida lahendusi, kuidas tõsta arhitektuurset ühtsust piirkonnast.

Erik Keskküla: Vaadata Eesti Vabariigi seadusandlust. Tänapäevase seadusandluse kohaselt ebaseadusliku hoone püstitamise puhul käiakse tihti kohtus ja ei võideta, sest eraomand on püha ja puutumatu.

Leele Välja: Vahel võidetakse küll. Näiteks Pärnus Supeluse tänaval hotelli kolmas korrus ja Tallinnas, kus alustati ehitusloaga kahekorruselise maja ehitamist, aga kui lõpuks neli korrust püsti oli, siis tekkis probleem.

Piret Reinsalu: Näited, mida toote, ei ole seotud eramutega. Probleem tekib täpselt sellel hetkel, kui kohtus argumenteeritakse, et tegemist on minu koduga.

Leele Välja: Nõustun. Nende pretsedentidega tuleb tegeleda. Võib-olla tuleb ümber ehitada, kuid ehitades tuleb nõudeid arvesse võtta.

Erik Keskküla: Olete õigel rajal, kuid seaduseruumi kohaselt on omavalitsus suhteliselt jõuetu. Kui inimene hakkab ebaseaduslikult ehitama, läheb ta kohtusse ja saab peale esmase õiguskaitse. Mida saab vald teha peale määruse esitamise, et ehitamine seistada?

Leele Välja: Kohtu poole pöörduda.

Erik Keskküla: Ja kohtus öeldakse, et oma kodu.

Aarne Vaik: Praegu tehakse uurimust, kuid miks seda ei tehtud 20 või 40 aastat varem? Tallinnas on nõukogudeaegsed ehitised väga kenasti ümber ehitatud. Vald on suutmatu.

Leele Välja: Õigus. Selle üle võib arutada. Selliseid töid ei saa tegemata jätta, et „niikuinii pole midagi võimalik“. Mingi lahendus leitakse alati.

Erik Keskküla: Teie tööd ei kritiseerita. Juhtisin tähelepanu lihtsalt sellele, et järeldus ei pruugi olla kõige objektiivsem. Ma ei tea ühtegi juhust, kus keegi oleks tulnud Käsmu, jõuga vallutanud maa ja hakanud ehitama. See on Käsmu oma kogukonna otsus ja inimeste vaba tahe. Näiteks Käsmu üldplaneeringujärgse krundi suuruse 2000 ruutmeetrit vähendamine 1000 ruutmeetriks oli kogukonna ühine otsus.

Aarne Vaik: See ei olnud Käsmu kogukonna ühine otsus, see tehti seljataga.

Leele Välja: Mõni aeg hakati tegema Nõmme ehitismäärust. Seda peeti heaks mõtteks, peagi aga hakati erandeid tegema. Põhimõttest saadakse aru, kuid kui tekib isiklik kokkupuude, tahetakse erandeid ja tekivad probleemid. Tuleb selgitada, inimesi tuleb kaitsta nende endi eest, sest nad ei tea, mida nende sammud kaasa toovad. Lahemaa on õnnelikus olukorras, kuna siin on palju selliseid elanikke ja omanikke, kes on väga head arhitektid ja tugevad arhitektuuriloolased, nad teavad ja oskavad põhjendada miljööväärtuste säilitamise olulisust.

Villu Jahilo: Lamekatustest kuuride ja kuutide peal. Siin rannakülades ei olnud moodi, et puukuur tehti, puud oli hoopis väljas lageda peal. Aastaid hiljem tehti rehealuste kõrvale lisaruum, kuhu viljapeksu ajal sai hagu panna. Hiljem tehti ajutine turbakuur, lamekatusega. Hiljem tulid ajutised puukuurid, õige mees neid ei teinud. Aga siis tuli nõukogude aeg, tuli kuutide küla. Sealt edasi tulid juba kõik majad lamekatusega, kasvõi klaasist majad. Kust me oma kultuuriga tuleme?

Leele Välja: Lamekatust on tulnud küll veidi teisiti, ja palju varem. Ja meie kliimas on lamekatust väga probleemne.

Aarne Vaik: 100 a tagasi polnud ühtegi inetut maja, nüüd on arhitekte, nii et tapab, ja inetuid maju veel rohkem.

Leele Välja: See on arhitekti küsimus. Pole võimalik teha eeskirja, millega saab vältida halba arhitektuuri. See läheb tagasi praeguse hariduskvaliteeti kapsaaeda.

Riina Kotteri esitlus.

Erik Keskküla: Mis on 10.-11.04 tulevate avalike koosolekute eesmärk? Mida arutatakse?

Riina Kotter: Avaliku koosoleku ajaks oleme kätte saanud kirjalikud ettepanekud, kust kooruvad probleemikohad – vastame neile võimalikult palju.

Erik Keskküla: Kas usute, et saate selleks ajaks valmis? Kirjalike ettepanekute tähtaeg on 8.aprill ja koosolek on 10.aprillil.

Riina Kotter: Kõikidele pole kindlasti selleks ajaks vastatud, see ei olegi eesmärk. Tegeleme ettepanekutega jooksvalt, vastavalt saabumise ajale.

Maret Vildak: Seadusejärgselt on koosolekud vajalikud. Kui on ettepanekuid avalikeks koosolekuteks, siis neid korraldatakse. 2010.a avalikul väljapanekul me algselt ei planeerinud avalikke arutelusid, ent huvi oli ja korraldasime kokku seitse arutelu. Sellise elanikkorra juures on kindlasti huvi avalike koosolekute vastu. Nüüd planeerime kaks arutelu.

Erik Keskküla: Kas pole mõtet teha koosolek siis, kui ettepanekutele on juba vastus saadud?

Maret Vildak: Me jätkame 2010.aastal alustatud avalikustamist, seega on tegemist jätkuva tegevusega. 2010.aasta avalikustamise ajal saadi juba ettepanekuid. Ettepanekud on praegu valdavalt samad.

Erik Keskküla: Planeeringute puhul on riigi poolt sätestatud, et kui tegevus on katkenud rohkem kui 6 kuuks, siis on tegemist eraldi avalikustamisega. Teil on ju vahe 3 aastat.

Riina Kotter: Oleme teinud laiema arutelu ja ootame kõiki ettepanekuid. Sisuliselt peatus kaitse-eeskirjade menetlus vahepeal seoses õigusvaidlustega Looduskaitseaduses.

Erik Keskküla: Kes järelevalvet teeb?

Maret Vildak: Keskkonnaministeerium ja nende õigusosakond.

Riina Kotter: Eestis oli vahepeal suur paus, kus ühtegi eeskirja ei avalikustatud. Toimus arutelu, kuidas neid õigesti menetleda ja oodati ministeeriumi suuniseid. Nüüd on selge, et kaitse alal võtab Vabariigi Valitsus, mitte ministri määrus.

Rein Kiis: Pikk paus oli vahepeal. Praegune kaitse-eeskiri ja 2010.aasta variant on väga erinevad, seega väita, et tegemist on avalikustamise jätkamisega, on suur liialdus.

Riina Kotter: Juriidiliselt on tegemist jätkamisega. Eesmärk on parandada.

Mart Hiob: Õiguslikus raamis on praegu kõik õiguspärane. Peab kordama sama toimingut uuesti. Korraldatakse avalikku väljapanekut. Selle kohaselt on kõik korrektne.

Maret Vildak: Me kordamegi.

Mart Hiob: Jah.

Erik Keskküla: Näete, kuidas retoorika muutub. Paindlikkus on suur asi, Maret. Aitäh.

Rein Kiis: Kas materjalidega tuleb kaasa ka paberkandjal materjal?

Riina: Jah, Keskkonnaameti kontorid on Rakveres, Palmses ja Tallinnas. Sinna pannakse eelnõu ja tsoneering üles. Seletuskiri on liiga mahukas. Lisaks pannakse Vihula, Kuusalu, Kadrina vallavalitsusse ja Loxa linnavalitsusse.

Erik Keskküla: Kas materjale paljundada võib, et raamatukogusse viia?

Riina Kotter: Jah, võib.

Maret Vildak: Kui suur raamatukogudes vajadus on? Äkki me saame ise viia.

Erik Keskküla: Meile on vajalik 4 eksemplari, palun.

Rein Kiis: Kuusalu valda oleks ka vaja.

Maret Vildak: Me toome teile siis lisaeksemplare, et saaksite levitada. Kaardid on liiga mahukad, need tulevad suured, need lähevad ainult kontoritesse.

Erik Keskküla: Lingid võiks saata valdadele, et saaksime kodulehele infoks panna.

Riina Kotter: Üldine link on saadetud kirjaga.

Maret Vildak: Kui saadame kirja, siis lisame lingi.

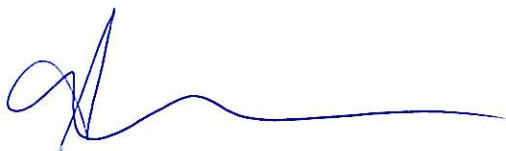
Riina Kotter: Pööran tähelepanu, et ehkki seletuskiri on kokku 120 lehekülge, on kõige olulisem seal punkt „**2.5 Kaitsekord**“. Seda tasub põhjalikult lugeda. Siin on selgitused ja põhjendused eelnõu punktidele. Ettepanekute tegemisel vaadake üle, kas kaitsekorra juures on lahti seletatud probleem.

Ave Paulus: Tänan osalemast.

Kohvipaus

Villu Jahilo: Kaitseme siin seda külapärandit. Samas väärtuslik külapärand hävib. Tõugu Hansurahva on kehvast seisusest, Kivikatku kunagine muinsuskaitsealune sepikoda on varemeis ja kaitse alt maha võetud, Võsu Pällo talu kokku kukkunud. Kuidas teha selliseid seadusi, mis kaitseks? Nüüd, kui kõik on kokku kukkumas, hakatakse sellele tähelepanu pöörama.

Ave Paulus: Ega seadused ei säilita, inimesed säilitavad.

Koosoleku juhataja:
Ave Paulus

Koosoleku protokollija:
Liisa Tang

12.03.2013 "Koostöökoogu kultuuripärandi sektiooni nõupidamine, lahemaa kaitse-eeskiri"

NIMI		ASUTUS V ELUKOHT	KONTAKTMEIL (TEL)	ALKIRI
1	Jaan Mäe	Õige kool	509 8512	
2	Marj Mäe	Antas Tervise	maat@artas.ee	
3	Anders Toisson	FIE, kooliõpetaja	553 2515	Stuun
4	Päira Pomerant	Lehtico maa mees	5024 538	
5	Mart Põld	Kesklinna mees	553 456 46 / 5037 128	
6	Päira Kõder	Kesklinna mees	5037 128	
7	Väike Tõlles	Õige kool		
8	Mart Ovi	MTU laenu kinnitaja	50 43 650	
9	Paul Letteus	Vikarid vallavalitsus	5550 50 98	maailm@maailm.com
10	Ly Rents	Õige kooliõpetaja	52 88 103	pauleff@pauleff.com
11	Paul Kõder	Vikarid		
12	Anders Mäe	Õige kooliõpetaja	56 912 494	maailm@maailm.com
13	Paul Mäe	Õige kooliõpetaja	53 48 518	
14	Paul Mäe	Õige kooliõpetaja	566 44 834	
15	Paul Mäe	Õige kooliõpetaja	52 499 87	
16	Paul Mäe	Õige kooliõpetaja	56 912 494	
17	Paul Mäe	Õige kooliõpetaja	55 93 109	
18	Paul Mäe	Õige kooliõpetaja	52 88 103	
19	Paul Mäe	Õige kooliõpetaja	53 48 518	
20	Paul Mäe	Õige kooliõpetaja	566 44 834	
21	Paul Mäe	Õige kooliõpetaja	52 499 87	
22	Paul Mäe	Õige kooliõpetaja	56 912 494	
23	Paul Mäe	Õige kooliõpetaja	55 93 109	
24	Paul Mäe	Õige kooliõpetaja	52 88 103	
25	Paul Mäe	Õige kooliõpetaja	53 48 518	
26	Paul Mäe	Õige kooliõpetaja	566 44 834	
27	Paul Mäe	Õige kooliõpetaja	52 499 87	
28	Paul Mäe	Õige kooliõpetaja	56 912 494	
29	Paul Mäe	Õige kooliõpetaja	55 93 109	